

Magisterská práce

na téma

Mentalita židovských osadníků na Západním břehu Jordánu: Antropologická studie

Posudek vedoucího práce

Vypracovala: Bc. Jiřina Žebrová

Kolegyně Žebrová předložila práci čítající 81 stran, ve které se zabývá problematikou mentality židovských osadníků na Západním břehu Jordánu. Práce obsahuje všechny formální náležitosti: anotaci v českém a anglickém jazyce, klíčová slova, bibliografii, která zahrnuje cca. 50 většinou anglo-jazyčných titulů, český a anglický abstrakt. Práce má promyšlenou strukturu rovněž po obsahové stránce. Ta se skládá ze sedmi pozic: úvodu, čtyř kapitol: „Čas a prostor“, „Historický diskurz náboženského sionismu“, „Teologie náboženského sionismu“, „Prostředky vytváření vnější identity“, „Identita osadníků“, a Závěru.

Magisterská práce má zřetelnou interdisciplinární povahu, ve které nacházejí své místo dějiny Státu Izrael, moderní židovská teologie a také fenomenologie. Kolegyně sice navazuje na svou bakalářskou práci, co se týče studovaného předmětu, hlavní východisko magisterské práce je jiné, a v mnoha ohledech inovativní. Především, kolegyně se usiluje porozumět mentalitě nábožensky založených židovských osadníků na Západním břehu Jordánu z fenomenologického hlediska. Je-li pro tyto osadníky zásadním náboženským příkazem micva „*jišuv ha-Arec*“ - osídlení Země Izraele (Nu 33,53), pak se kolegyně soustředí na sémiotiku, jejímž prostřednictvím židovští osadníci uchopují prostor, který obydli. V první kapitole se kolegyně věnuje obecné fenomenologické analýze. V návaznosti na Edmunda Husserla tvrdí, že člověk žije ve svém celistvém a vymezeném osvětlení (*Umwelt*), které je lidským subjektem prožíváno a uvlastněno. To, co se nachází za osvětlením, je „univerzální prostor“, jež je však pro člověka bezvýznamný. Autorka také využívá podněty z existenciální analýzy Martina Heideggera, dle něhož je pobyt (*Dasein*) definován jeho každodenními aktivitami, jež jsou určeny jeho prostorovou situovaností ve světě. Kolegyně se pak věnuje lidské potřebě semiotizace prostoru (nevědomý strach ze smrti, pocit bezpečí) a symbolům, jež umožňují jeho uvlastnění. Jedním z nich je symbol domova, který autorka na základě antropologických studií věnovaných židovským osadníkům (Michael Feige) považuje za klíčový v rétorice tohoto segmentu izraelské společnosti. Výstavba osad a kultivace obývané krajiny Západního břehu Jordánu jsou strategiemi judaizace tohoto regionu. Domov je zde nejen obydlím pro rodinu, ale současně také politickým prohlášením a podstatnou součástí mesianistického narativu nábožensky motivovaných židovských osadníků na Západním břehu Jordánu. Nejvýznamnější částí magisterské práce je čtvrtá kapitola, ve které se autorka zabývá některými strategiemi, jimiž osadníci symbolicky i materiálně utvářejí svůj „ethnoscape“: podporou archeologického výzkumu a „biblického turismu“ na Západním břehu Jordánu k ospravedlnění

nábožensko-politického narativu hnutí *Guš emunim* (dnes *Neemanj Erec Israel*) (4.1); výstavbou domů (4.2) a zemědělskou činností (4.3).

Práci kolegyně Žebrové hodnotím pozitivně, především pak její snahu studovat fenomén židovského osadnictví na Západním břehu Jordánu z perspektivy filozofické antropologie, což možná není přístup zcela nový mezi izraelskými antropology a sociology (viz Michael Feige, *The Semiotics of Israeli Space and Time*, Sussex Academic Press 2022), v českém prostředí však ještě nebyl aplikován (dle mého nejlepšího vědomí).

Nelze však opomenout nedostatky, které jsou v práci viditelné na první pohled. Především jsou to jisté jazykové obtíže, které lze zaznamenat především v kapitole, v níž se kolegyně Žebrová zabývá fenomenologickou analýzou. Kolegyně pracovala převážně s anglo-jazyčnou literaturou. Získané poznatky se jí nedaří vždy dobře vyjádřit v českém jazyce. Zde je nutno poukázat na skutečnost, že české filozofické prostředí má dlouhou a bohatou fenomenologickou tradici, z níž vzešla celá řada děl, kterými se kolegyně mohla nechat (přinejmenším po jazykové stránce) inspirovat (Patočka, Hogenová, Hejdánek). Je také zřejmé, že práce na některých místech neprošla konečnou jazykovou redakcí, což rovněž kazí celkový uspokojivý dojem.

Úvod postrádá velmi zásadní prvek, a to paragraf blíže specifikující cíle, které chtěla kolegyně ve své práci dosáhnout. Na tuto skutečnost byla upozorněna během poslední konzultace.

Kolegyně pracuje s některými pojmy, aniž by je hlouběji vysvětlila v diachronní rovině. Příkladem může být koncept „Velkého Izraele“. Zde se kolegyně mohla pozastavit a čtenáře zasvětit do problematiky vytčení hranic Země Izraele v Bibli, rabínské literatuře, a současnosti. Toto se rovněž týká mesianistického rozměru náboženského sionismu. Kolegyně mohla nastínit celkovou historii a teologická východiska aktivistické podoby mesianismu, jež zdůrazňuje roli lidského faktoru v realizaci mesiášské spásy. Ve čtvrté kapitole kolegyně pojednává o turismu na Západním břehu Jordánu, ideologicky stimulovaném osadníky. Mnoho návštěvníků jsou evangelikálové, kteří přijíždějí do Izraele převážně z USA. Kolegyně tuto skupinu návštěvníků nazývá „evangelikány“, „evangelíky“, „evangelickými křesťany“, což jsou nepřesná, pokud ne zmatečná označení. Naskýtá se tak otázka, zdali si je kolegyně vůbec vědoma, o jakou skupinu se v rámci Protestantismu jedná.

Práci hodnotím známkou „**velmi dobře**“ (2) a doporučuji k obhajobě.

V Jílovém u Prahy, 9. září 2022

doc. Mgr. David Biernot, Ph.D.